

AHOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden

Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 109 Juni 1995

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. en fax 070-3258679

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechie & Slowakije
Tel. en fax 010-4205581

G. Molenaar mevr. H. Sugito
C. Oostveen J. Vrijhof
G.P.A. Schöpping mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Lederbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. en fax 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito J.F.E. Wallin
Joh. Sugito J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GISM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3683918

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

ISSN 1383-0899

Wij begroeten de **NIEUWE LEDEN**
en heten hen van harte welkom!

3/5 Fam. J. Bömer, Zundert

3/5 Fam. V. Segers-Pelikánová,
Prinsenbeek

3/5 Dhr. H.J. de Groen, Leidschendam

4/5 Dhr. A.J. Ooms, Alblisserdam

6/5 Fam. G.W.A. de Kock, Aalst-Waalre

6/5 Fam. Pieter C.W. Vos, Heemskerk

23/5 Fam. L.S. Mulder-Vyskodlová,
Capelle a/d IJssel

RECREA

Op vakantie?

RECREA heeft vakantiehuizen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.

Voor info: RECREA

Heerderweg 70	Tel. 05780-13992
8161 BN EPE	Fax 05780-14145

Tsjechisch

OF EEN VAN DE
108 ANDERE TALEN

Praktischoling

Praktischoling taalcursussen met:
Boeken, cassettes, CD's en videobanden!

Taalcursussen voor: beginners, gevorderden, hobby, vakantie, werk, bedrijf, conversatie, spreekvaardigheid. Telefonische studie helpdesk.

ook vakantie cursussen!

TALEN o.a. Albanes, Amerikaans, Amhaars, Arabisch (7 soorten), Armeens, Azerbeidzjaans, Bengaals, Bermaans, Braziliaans, Bulgaars, Cayn, Cambodjaans, Catalaans, Chinees (3 soorten), Chinyans, Oeris, Duits, Engels, Estlands, Ethiopisch, Filipijns, Fins, Frans, Fula, Georgisch, Grieks (oud en nieuw), Gujarati, Hebreeuws, Hindi, Hongaars, Iers, Igbo, Indonesisch, Italiaans, Japans, Jiddisch, Kazach, Kirgiz, Koreaans, Lakota, Latijn, Lets, Litouws, Maleis, Marokkaans, Mohawk, Mongools, More, Navajo, Nederlands, Noors, Oekraïens, Oezbeeks, Papoeësch, Passamaquoddy, Perzisch, Poolse, Portugees, Punjabi, Roemeens, Russisch, Sanzhet, Servo-Kroatisch, Shona, Slowaak, Slowaaks, Spaans, Swahili, Tagalog, Taiwanese, Telugu, Thai, Tibetaans, Tsjechisch, Turks, Tui, Urdu, Vietnamese, Welsh, Yoruba, Zweeds en Zuid-Amerikaans Spaans.

BEL onze INFOLIJN: 046 - 52.99.88

Maandag t/m vrijdag 9.00 - 21.00, zaterdag 10.00 - 14.00 uur.

Ja, ik wens gratis en vrijblijvend informatie VTS
over de taal _____

Dhr./Mevr. _____

Adres _____ Tel: _____

Postcode/plaats _____

Bon opsturen naar: Praktischoling, Postbus 521, 6130 AM SITTARD

Van de Voorzitter.

De Vijftigste Mei is voorbij, de maand waarin wij de Bevrijding herdachten. Ik behoor tot de generatie die deze grote gebeurtenis zeer bewust heeft meegemaakt; bij wie dat herdenken tot levendige herinneringen leidt.

Opnieuw zag ik in mijn verbeelding de voedseldroppings op Waalhaven en het enthousiasme op straat, waar in die dagen het nieuws verspreid werd. Ook vernamen wij daarna van de verschrikkingen die zich in de vernietigingskampen voltrokken hadden.

Onze Vereniging heeft de Bevrijding op stijlvolle wijze herdacht. Enkele leden van de Afdeling Den Haag en van het Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek hebben een programma aangeboden in de Tsjechische Ambassade met componisten uit Terezín.

Dat is een indrukwekkende bijeenkomst geworden. Zeer duidelijk werd ons geschetst hoe de situatie er was en welke bizarre samenleving de bewoners wisten te vormen. Het aanpassingsvermogen van de Joodse bevolking van de stad grenst aan het onvoorstelbare.

Hans Wallin speelde de toch moeilijk toegankelijke muziek zeer verdienstelijk en Jacques de Coö boeide ons in hoge mate met zijn verhaal over de Joodse componisten die er verbleven en gaf een deskundige toelichting van de opera's van Victor Ullmann: de kinderopera en de "Keizer van Atlantis", dat in de afgelopen weken ook in ons land gespeeld werd. Jacques liet fragmenten op CD van deze werken horen wat zeer gewaardeerd werd.

Het was een waardige bijeenkomst waar de Vriendenvereniging naar mijn mening veel eer mee inlegde. Dank je wel vrienden. Jammer, dat er zo weinig leden van onze Vriendenvereniging waren.

Arie Hoogstad

Van de redactie.

Wij hebben weer een goedgevulde ledenbrief, waarbij wij uw aandacht willen vestigen op een aantal oproepen en verzoeken die geplaatst zijn onder de rubriek 'Diversen'. Door toezending van de gemeentes en diverse de kranteknipsels is er veel nieuws van de stedenbanden. Ook de knipselmap, aangevuld met berichten uit de E-mail Carolina heeft een behoorlijke omvang. Peter Krug schrijft deze keer over de journalist Karel Havlíček Borovský en Wim Brandse over de reizen van Janáček. In 'Van de leden' onder andere een stukje van Marije van Urk over de Reis- en Kredietbrief in Tsjechië en van Hans

de Groot uit Slowakije over het tourisme aldaar.

Bij 'Wat het oog streelt' een tweetal tentoonstellingen en bij 'Evenementen' over het 11e folkloristisch dansfestival in Odoorn.

Het grootste nieuws (althans voor de redactie) maar waarvan u in de ledenbrief slechts een kleine vermelding ziet in de Colofon, is de toekenning van een ISSN aan onze ledenbrief Ahoj! ISSN betekend Internationaal Standaard Serie Nummer, een gestandaardiseerde nummerings-systeem voor seriële publicaties. Onder ISSN 1383-0899 is onze ledenbrief in het geautomatiseerde administratiesysteem de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag geregistreerd. Hoewel het niet meer is dan een registratienummer, zijn wij er toch trots op!

Johannes Sugito

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

Wat het oog streelt

Jan Koblasa - beelden

Van 18 juni t/m 15 juli wordt in Galerie Groll, Turfpoortstraat 36a-38 in Naarden Vesting, een beeldtentoonstelling gehouden van Jan Koblasa. De galerie is geopend van woensdag t/m vrijdag van 10.00 - 17.00 uur, op zaterdag van 10.00 - 16.00 uur en op afspraak. Zie ook de advertentie van Galerie Groll op de achterpagina van deze ledenbrief.

Kunst uit Nitra

De tentoonstelling 'Aspekt' in Zoetermeer laat kunst zien uit de stad Nitra in Slowakije, die een stedenband heeft met Zoetermeer. Getoond worden werken van:

Jozef Baus
Igor Benca
Vito Bojnansky

Karol Felix
Milan Lukác
Terezia Sládeková-Zilíková

De tentoonstelling is te bezichtigen aan de Meidoornlaan 2b in Zoetermeer van 31 mei t/m 25 juni, op woensdag t/m vrijdag van 18.00 - 21.00 uur en op zaterdag en zondag van 12.00 - 17.00 uur.

Terwijl de zes Nitraanse kunstenaars in Zoetermeer hun werk tonen, exposeren tegelijkertijd veertien Zoetermeerse kunstenaars in de Staatsgalerie in Nitra.

Beide tentoonstellingen zijn in nauwe samenwerking tot stand gekomen met de Kunststichting Zoetermeer en de Vereniging Projectgroep Terra.

Evenementen

SIVO, de Stichting Internationale Volksculturen Odoorn presenteert van 2 t/m 6 augustus het 11e Internationale Folkloristische Dansfestival. Vier continenten zullen vertegenwoordigd zijn en het belooft weer een feest te worden waar de vonken van af zullen vliegen.

Kom kijken en luisteren naar de wervelende shows van de Brazilianen en de Columbianen, de gratieuze dansen uit India, de Russen met hun prachtige zang of, dichterbij huis, naar de groep uit België. Spreken de temperamenten uit Spanje u meer aan, of de spontane dansen van de Portugezen? Polen en Ierland, Tsjechië en Zuid Afrika, Israël en Oostenrijk, Oekraïne en Griekenland, Estland en de Filipijnen, Georgië en Nederland. Bijna te veel om op te noemen, maak een keuze, kies uw eigen programma, elke dag weer, want er is zo veel te zien en te horen. Dus kom naar Odoorn. Het festival wordt op woensdag 2 augustus om 18.30 met een defilé geopend en wordt op zondag 6 augustus om ongeveer 18.00 uur afgesloten.

Voor meer informatie bel met: Wim Kaper 05919-13778, Ria Olijslager 05919-13994 of met Alber Meijer 05919-12498/fax 05919-14039.

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

Nieuws van de stedenbanden en andere contacten.

Mierlo-Dobříš

Onder het plaatsnaambord Mierlo, aan de ingang van de Noordbrabantse gemeente, bevindt zich een tweede bord en daar staat op "in vriendschap verbonden met Dobříš Tsjechië". Ongetwijfeld een initiatief van de Stichting Vriendschapsband Mierlo-Dobříš. Maar die stichting doet natuurlijk veel meer. Eind april j.l. werd in Mierlo een Tsjechische week gehouden om de stedenband nog meer bekendheid te geven. Voor de financiering werd iets bijzonders gevonden. Een plattegrondje van de Tsjechische plaats werd uitvergroot tot een formaat van 110 x 160 centimeter. Die kaart werd verdeeld in 48 vakjes en elk vakje werd "verkocht" aan belangstellende bedrijven en particulieren tegen een bedrag van f 150,-. Met die opbrengst werd het o.a. mensen uit Dobříš mogelijk gemaakt de dure reis naar Mierlo te maken.

Op het programma van de Tsjechische week, volgens een via via ontvangen bericht, onder meer lezingen over de Tsjechische literatuur, veel toeristische informatie en een grote muzikale manifestatie van groepen uit Dobříš en Mierlo. Als afsluiting van de week de festiviteiten van Koninginnedag met de Tsjechische vrienden als eregasten.

Voor een uitgebreider verslag achteraf van het gebeuren hou ik mij aanbevolen. Dus onbekende inzender....!

Voorburg-Hranice (1)

Medio maart j.l. is een gemeentelijke delegatie uit Voorburg op bezoek geweest in zusterstad Hranice. Voor kennismaking met het gemeentebestuur van de Tsjechische stad, dat zoals overal in Tsjechië na de verkiezingen van november 1994 in een geheel nieuwe samenstelling is aangetreden. Verder was het een goede gelegenheid al langer bestaande contacten met organisaties daar nog eens aan te halen.

Met de delegatie is ook een voorlichter van de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) meegereisd en deze heeft in het VNG blad, de Nederlandse Gemeente, van 24 maart zijn indrukken weergegeven en een stedenband als die van Voorburg met Hranice wat nader geanalyseerd. Geconstateerd wordt dat de contacten na vijf jaar en een wat moeilijke start zijn uitgegroeid tot een hartelijke en tegelijk zakelijk-inhoudelijke relatie. Waarbij als essentiële vraag: tussen wie en wie ligt de relatie? Antwoord van het Voorburgse gemeentebestuur: niet alleen tussen de gemeentehuizen, geen bestuurlijk of ambtelijk onderonsje, maar een draagvlak bij wijkverenigingen, sportclubs, scholen en individuele burgers. Zij moeten met ideeën komen, die uitwerken, uitvoeren en zonodig ook financieren. Het gemeentelijk budget, momenteel nog maar f 15.000,- per jaar is bestemd om dingen op gang te brengen, meestal niet voor de betaling daarvan. Jan Mulder, secretaris van de werkgroep Voorburg-Hranice, meent dat als gevolg van genoemd beleid minstens 15% van de bevolking op de hoogte is van de stedenband. Maar hij voegt er aan toe dat er ook binnen de gemeenteraad een stroming is die wel niet tegen de relatie met Hranice is, maar toch twijfels heeft over het effect. Onderwijswethouder Marianne Rookmaaker kan het argument dat in de eigen gemeente nog zoveel gebeuren moet wel begrijpen. "Het kan wel eens zijn dat in het kader van de stedenband iets gebeurt dat voorrang krijgt boven een andere broodnodige investering in eigen gemeente, dat soort afwegingen houdt je altijd. Daarom proberen we wel de inhoudelijke vormgeving en de financiering vooral aan het particulier initiatief over te laten", vertelt ze de verslaggever. In het artikel wordt ook de burgemeester, Drs. H.B. Eenhoorn, geciteerd. Deze vindt een draagvlak van 15% redelijk, maar toch voor verbetering vatbaar. Inzamelingen voor projecten in Hranice zouden denkbaar zijn als (strategisch) hulpmiddel, maar worden toch nagelaten "omdat er grenzen zijn aan wat je van de goedgeefsheid van burgers mag verwachten".

Wel wordt langs andere weg iets gedaan voor de partnerstad. De heer R. Leentvaar, hoofd

groenvoorziening en ook deelnemer aan de delegatiereis, wist iets te regelen met het Bomencentrum Nederland BV, waardoor Hranice redelijk voordelig aan bomen en bloembollen heeft kunnen komen om het stadje wat op te fleuren. Geen ontwikkelingshulp, maar ontwikkelingssamenwerking, zo vat de heer Leentvaar zijn werk voor Tsjechië op. Rechtstreekse financiële hulp was er nog wel voor een door ouders in Hranice gestarte school voor speciaal onderwijs aan geestelijk gehandicapte kinderen annex kinderdagverblijf.

Het was de Voorburgse sociale dienst, die door efficiënt werken, in 1994 geld overhield van het jaarbudget en zelf te kennen gaf dit geld voor de verdere uitbouw van de school beschikbaar te willen stellen. Een uiterst welkome gift, omdat de Tsjechische staat en de gemeente Hranice wel een startsubsidie en huisvesting geven, maar - voorlopig? - ouders en leerkrachten het project zelf moeten optuigen. En de leerkrachten mogen dat doen tegen een salaris dat die naam nauwelijks verdiend. Een raadslid uit Hranice was zo enthousiast, dat hij aan de Voorburgse bezoekers voorstelde om te onderzoeken of de financiële toezegging niet zou kunnen worden omgezet in "een gestructureerd ondersteuningsbeleid". Maar dat, legt burgemeester Eenhoorn uit, is niet de bedoeling. "Het gaat erom dat wij onze ervaringen uitdragen en uitleggen hoe je bepaalde zaken kunt aanpakken".

Ook voor het opknappen van de synagoge, klopte Hranice eerder bij Voorburg aan voor financiële steun. "Maar inmiddels zijn ze er in geslaagd het geld zelf te vergaren. Zo moet het gaan", aldus de burgemeester. Wel zal de opening van de straks gerestoreerde synagoge, de komst van een tentoonstelling rond Anne Frank met zich mee brengen, iets waarvoor Voorburg het nodige heeft verricht. En zo zijn er meer initiatieven.

Aan het eind van het artikel laat de VNG-voorlichter Jan Mulder nog even aan het woord. Deze zegt: "Het geheim van het effect dat je met een stedenband kunt bereiken, is het hebben van een paar sleutelfiguren die ideeën initiëren, anderen enthousiast maken en waar nodig tussentijds bijsturen. Dan krijg je zo'n stedenband aan het draaien. In feite heb je in materiële zin maar betrekkelijk weinig nodig". Burgemeester Vladimír Juračka van Hranice vatte bij het afscheid van de Voorburgers zijn ideeën kort en krachtig samen met: "We willen vooral jullie kennis en ervaring".

Voorburg-Hranice (2)

En toen kreeg Hranice half mei weer bezoek uit Voorburg. Deze keer was het zelfs een soort invasie. College Het Loo ging met een volle bus HAVO en VWO leerlingen in het kader van de jaarlijkse uitwisseling met het gymnasium van Hranice. Voor de meeste deelnemers was het dan ook een weerzien met oude bekenden. Volgend jaar komen de Hranicers weer naar Voorburg, zo werd afgesproken.

Verder ging er een vrachtwagenlading kunstwerken uit Voorburg naar de Tsjechische zusterstad. Bestemd voor een tweetal exposities in de fraaie gotische zaal van het gemeentehuis van Hranice. De ene exposant is Frans Kokshoorn (beelden), de andere Erik du Chatenier (schilderijen). Bij de opening op 13 mei was de heer F. Wijchers, eerste secretaris van de Nederlandse ambassade in Praag aanwezig, alsmede heel politiek Hranice.

Nog meer Voorburgse kunstenaars manifesteren zich tot eind juli. In totaal 75 kunstwerken van 18 kunstenaars worden tentoongesteld in kasteel Helfstyn, gelegen nabij Hranice. "Een bijna unieke presentatie, het is heel bijzonder als zoveel kunstenaars tegelijk exposeren, vooral als ze dat ook nog in het buitenland doen" zegt Frans Kokshoorn aan de journaliste van de Voorburgse Courant, die over het bezoek aan Hranice een groot artikel voor haar krant heeft geschreven.

En er kwam ook nog een geldelijk cadeau uit Voorburg mee. Marijke van den Wijngaard overhandigde als vertegenwoordigster van de gemeente Voorburg aan de directeur van het centrum voor gehandicapte kinderen, Zdeněk Skrobánek, de tienduizend gulden die door de afdeling Sociale Zaken via besparing op het eigen budget vrij zijn gemaakt voor de gehandicapte kinderen in Hranice (zie onder 1). Met het geld zal een therapeutische speelruimte worden ingericht in het gebouw van het centrum. Waar trouwens ook niet gehandicapte kinderen onderwijs krijgen, in het kader van de gewenste integratie van de opleidingen voor gehandicapten en niet gehandicapten, een project waarmee Hranice nu duidelijk voorop loopt. Marijke van den Wijngaard

• Overhandiging van van F. 10.000,- aan de directeur van het centrum voor gehandicapte kinderen. V.l.n.r.: Z. Skrobánek, directeur, Marijke van den Wijngaard, afgevaardigde gemeente Voorburg met op de voorgrond F. Wijchers, secretaris van de Nederlandse Ambassade in Praag.

maakte Zdeněk Škrobánek nog extra blij met de mededeling dat twee instellingen voor gehandicapte kinderen in Voorburg elk een stageplaats beschikbaar stellen voor zorgwerkers uit Hranice die kennis willen nemen van de gang van zaken in de Voorburgse tehuizen.

Vervolgens ging de Voorburgse afgevaardigde met een aantal mensen uit Hranice mee naar Wenen waar de Tsjechische stad zich op cultureel en commercieel gebied presenteerde. Bij de presentatie werd ook het een en ander getoond over zuster-gemeente Voorburg.

Jan van Gastel

De redactie ontving nog meer kranteknipsels. Helaas is er bij een aantal geen datum en bronvermelding. Uit deze kranteknipsels, hebben wij het volgende gedestilleerd.

Zoetermeer-Nitra

Met een fancy-fair, loterij en plantenmarkt hebben de leerlingen van de scholengemeenschap Segwaert-De Brug duizenden guldens ingezameld om een oud-kloostergebouw in het Slowaakse Nitra op te knappen. Samen met de lokale bevolking gaan de scholieren uit Zoetermeer het oude kloostergebouw opknappen, waarna het als opvanghuis voor dakloze jongeren kan dienen. Het geld voor de reis naar Nitra, het verblijf aldaar en het materiaal voor de verbouwing werd ruimschoots binnengehaald.

Drieënvijftig scholieren en zes docenten van het Statne Gymnasium Golionova uit Nitra hebben een tegenbezoek aan het Zoetermeerse Pallascollege gebracht. Zij hebben samen met de Zoetermeerse leerlingen het Nederlands onderwijssysteem vergeleken met het systeem in Slowakije en een aardrijkskunde opdracht uitgevoerd. Op zaterdag zijn zij op het Stadhuis ontvangen.

Martin Fazika en Dalibor Krchnik uit Nitra, beiden 20 jaar, hadden net hun baan bij een reclamebureau verloren. Zij hadden wel eens over Zoetermeer gehoord en hadden voldoende tijd. Liftend door Tsjechië en Duitsland kwamen zij in Nederland aan, waar zij zich bij de verbaasde medewerkers van de voorlichtingsbalie van het Zoetermeerse stadhuis melden. Door de vriendschapsband zijn er enkele medewerkers van het stadhuis wel eens in Nitra geweest. Zo ook publieksvoorlichtster Elly Meijer, die het een en ander voor deze jongens ging regelen. Onderdak werd gevonden bij het domineegezin Pettinga (die ook in Nitra zijn geweest). De gulle gemeente schonk het reizende duo enkele guldens voor het ontbijt en het restaurant Pèpè gunde hun een gratis avondmaal. Met de boodschap dat dit slechts een eenmalige actie van de gemeente is, vertrokken de lifters weer huiswaarts.

Reeuwijk-Turnov

Op 28 april zijn dertig leden van de vereniging "Vrienden van Turnov" voor een driedaags bezoek in Reeuwijk aangekomen. De leden behartigen verschillende belangen en zijn voor het behoud en restauratie van oude gebouwen in de Reeuwijkse zusterstad Turnov. Samen met de groep kwam ook een Tsjechische dansgroep, die tijdens Koninginnedag in Reeuwijk optrad. Naast Reeuwijk bezocht de groep ook Den Haag, Scheveningen en Amsterdam. Aldus 'De Reeuwijker' van 27 april 1995.

Budel-Domažlice

In de rubriek 'Diversen' van deze ledenbrief vindt u een oproep van de stichting "Voor het oude Domažlice", de zusterstad van Budel.

Johannes Sugito

*Restaurant
Bohemen*

**Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland**

Vlees- en visspecialiteiten

**Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692**

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

Van de leden

Autopech in Praag.

Vorige week in Praag sneuvelde er een ruit van mijn auto. De FIAT-service (aangezien dat het merk van de auto is, de eerst aangewezen) kon mij niet helpen en stuurde me door naar de firma 'Auto Sklo'. Dit betekent 'auto glas' en dat klopte: ze hadden alle mogelijke merken auto-ruiten in voorraad. Voor alle zekerheid vroeg ik van te voren of ik met mijn ANWB Reis- en Kredietbrief kon betalen, maar daarvan hadden ze nog nooit gehoord en ook betaling met credit-card was niet mogelijk: De ruit werd er nog dezelfde dag ingezet, maar...boter bij de vis!

De ruit kostte minder dan de kleinste coupure van de ANWB Reis- en Kredietbrief en ik kon hem dan ook zonder problemen betalen. Toch heb ik de volgende dag even contact opgenomen met het telefoonnummer dat op de achterkant van de coupons is vermeld: 'Ústřední Automotoklub' in Praag 2, tel. 120 76. Ook deze, zeg maar 'Tsjechische ANWB', kon geen informatie geven maar verwees mij naar het steunpunt van de ADAC, Na Strži 9, Praha 4, tel. (02) 61 10 4351, legde mij uit dat er inderdaad, door privatisatie, problemen zijn met het accepteren van internationale reiscredietbrieven, maar dat hij graag ANWB-leden zal helpen. Voor mij hoefde hij niets meer te doen, maar voor alle zekerheid geef ik dit adres en telefoonnummer maar door. Ik hoop dat u het niet nodig hebt!

Marije van Urk

Toeristisch allerlei en aanverwante en niet aanverwante zaken uit Slowakije.

De maanden april en mei zijn in Concorde tempo omgevlogen. Alles moest tegelijk en dan lukt er ook wel eens wat niet. Zoals een stukje schrijven voor het mei-nummer van 'Ahoj', welke ik vorige week in de bus kreeg (dit schrijven is gedateerd 27 mei). Dit moest natuurlijk direct gebeuren nadat ik in april zo ongeveer was aangeduid als 'vaste correspondent'. Gelukkig dat mei 5 maandagen heeft, zodat ik nu wel aan mijn 'morele plicht' kan voldoen. Lang leve het faxapparaat. Er is weer een hoop gebeurd de laatste twee maanden, even het politiek gekrakeel buiten beschouwing gelaten.

Slowakije is 2 grensovergangen met Polen rijker geworden. De ene ligt in het uiterste noordwesten, ten noordoosten van het stadje Cadca en ligt tussen Skalica (Slowakije) en Zwardon (Polen). De tweede ligt in het Orava gebied en verbindt Oravská Polhora (Slowakije) met Kryzovki (Polen). Beide grensovergangen zijn 24 uur per dag geopend voor personenauto's en kleine vrachtauto's.

Vakantiewoningen in Vysoké nad Jizerou

Vysoké nad Jizerou ligt aan de rand van de Reuzengebergte, ongeveer 20 km van Harachov. Zeer geschikt voor rustige vakanties en wandeltochten in de mooie natuur.

Te huur: een woning voor 4 en een woning voor 8 personen. Afhankelijk van het seizoen kost het 10 tot 12 DM per persoon per dag.

Inlichtingen bij:
Jan van de Ven,
Ringweg 32, 6097 EE Heel.
Tel. 04747-2115

KAMERS IN PRAAG

Diverse zeer aantrekkelijke logeermogelijkheden met 100% privacy, centraal gelegen en/of goed te bereiken met het openbaar vervoer.

Voor inlichtingen en boekingen:

Jarka van Unnik-Adamová
Lage Duin 66,
2121 CH Bennebroek.
Tel. 02502-46412, liefst na 16.00 uur.

Tevens beschikbaar voor beëdigde vertalingen in de Tsjechische en Nederlandse taal.

Verder is er onlangs een nieuwe camping geopend vlakbij Dolný Kubín, om precies te zijn tussen de plaatsjes Vyšný Kubín en Lestiny. Ik heb de camping nog niet bezocht, dat hoop ik in juni te doen en dan zal ik er verslag over uit brengen.

Ons vakantie-huisje is inmiddels ook bewoonbaar. De eerste toeristen zitten er inmiddels in. Ze zijn in ieder geval niet luidgillend weggerend toen ze het zagen (de tuin verdient de benaming tuin in het geheel nog niet). Tijdens de zomermaanden zitten we er zelf in, maar vanaf 2 september is het weer vrij. Mensen die van een mooie nazomer of van schitterende herfstkleuren houden, of gewoon op hertenjacht willen (hetzij met kamera of met geweer) zijn dus van harte welkom.

Slowaken lijken veel op Nederlanders. Net zo eigenwijs en ze houden ook niet van stickertjes plakken. Het voorstel om alle dorpen aan de voet van de Hoge Tatra dezelfde naam te geven heeft het dus niet gehaald. Het blijft dus bij Štrbské Pleso, Starý Smokovec en Tatranská Lomnica.

Het touristenseizoen is zo ongeveer weer een maand oud, en een aantal Nederlanders hebben al weer kennism gemaakt met de vaardigheden van het dieven- en inbrekersgilde. De kennis van de politie te Dolný Kubín m.b.t. Westerse vreemde talen is zo ongeveer gelijk aan nul. Dus mocht ik onlangs hand- en spandiensten verrichten bij de vertalingen van een aangifte van inbraak uit een vakantiehuisje, waarbij Nederlanders een fotocamera en geld kwijtraakten.

Ook voor het geldvervalsersgilde wordt Slowakije steeds interessanter. Tot voor kort was 1000 Slowaakse Kronen (Sk) het grootste biljet. Sinds kort bestaat er echter ook een biljet van Sk 5000. Hier heeft 'Jan met de pet' niets aan, want zijn netto maandsalaris is lager. Ook de toerist kan ze beter maar niet hebben, want in de winkel kunnen ze niet teruggeven als je om een halfje brood en een pak melk gaat. Dat probleem was er tot een paar jaar terug ook met een briefje van 1000 Sk. Door konstante prijsverhogingen was dat probleem opgelost.

De briefjes van 5000 Sk zijn voornamelijk voor zakenlieden, die genoodzaakt zijn grotere bedragen in kontanten te betalen aan hun leveranciers. Door de algehele situatie van indirecte insolventie (ik kan mijn leverancier niet betalen omdat mijn afnemer mij niet betaalt) gaat alles in baar geld. Nu kunnen de zakenlieden met een 5x kleiner koffertje toe (op voorwaarde dat ze die kunnen kopen).

Want dat is een ander probleem. Nog steeds is het merendeel van de winkels gevuld met 'troep' die niemand koopt omdat het overbodig is. En de dingen die wel nodig zijn, liggen niet in de winkel. Zoals b.v. plastic houders voor melkpakken. In de herfst van 1994 is men in de regio Dolný Kubín overgestapt van melkflessen op plastic zakken met melk. Zo lang de zakken dicht zijn, bieden ze vele voordelen. Je kunt ze overal tussen stoppen en zijn redelijk sterk. Maar ze blijven niet staan, hetgeen lastig is als je het pak openmaakt en de inhoud niet geheel verbruikt. Een houder met schenkruit is de oplossing. Alhoewel de regio Orava lang niet de eerste is met plastic melkzakken (reeds in 1989 in Poprad gesignaleerd) duurde het toch vijf volle maanden eer dergelijke houders in de winkels van Dolný Kubín en omstreken werden verkocht. Toen was er een run op en sinds drie maanden zijn ze nergens meer te krijgen. Dat er in die tijd mensen zelfstandig gaan wonen, die dingen kapotgaan, zoekraken (kortom vervangingsvraag en groeivraag), interesseert zich geen hond (winkelier).

Cok Oostveen, Guido Schopping en Erik Heidema kunnen ook met een gerust hart gaan slapen. Hun fietstocht door Orava lijkt goed aan te slaan. Zondag 20 mei kwamen de eerste deelnemers doorweekt in Dolný Kubín aan, bij een temperatuur van 7 graden (wel boven nul). Door de oplettendheid van 'mijn' toeristen (via Belvilla) kwam ik met hun in contact, en zodoende aan de weet dat ze woensdag weer in Dolný Kubín zouden zijn. Ondanks het slechte weer waren ze positief voor de tocht op zich. Dat werd beloond met dagelijks beter weer en vrijdag 26 mei en zaterdag 27 mei waren meer dan warm. Hopelijk zijn hun foto's gelukt en vinden we hun verslag inderdaad een keer terug in het tijdschrift 'Op Pad', zoals ze het van plan zijn om te schrijven.

Hans de Groot

WELKOM IN GALERIE PLANÁ

tevens Tea Room

Náměstí Svobody 38, Planá
(bij Mariánské Lázně), op de route/
grensovergang Bayreuth (D) -
Mariánské Lázně. Een rustige en
mooie weg, alleen personen-
wagens. Geopend van woensdag
t/m zondag 14.00-18.00 uur.

P.S.: Als iemand mij kan helpen aan het kranter-
artikel geschreven door dhr. Cees van de Berg in
het Algemeen Dagblad (over de Lage Tatra) en
het artikel in het reistijdschrift 'GLOBE' geschre-
ven door Bernadet Dijk (idem) houd ik me van
harte aanbevolen.

(Adres verkrijgbaar bij het secretariaat van VNTS)

Gezondheidszorg.

In de laatste jaren ziet men een buitengewone ontwikkeling tussen Nederland, Tsjechië en Slowakije op het gebied van handel, cultuur, toerisme enz. Wie bijvoorbeeld in stedenband projecten betrokken is kan jaarlijks een snelle uitbreiding van kontakten zien. Deze activiteiten krijgen ook een bijpassende publiciteit en aandacht. Ik wil graag uw aandacht aan een minder bekende losse groep brengen die vaak individueel en zonder enige steun voornamelijk op het gebied van gezondheidszorg bezig is en zij blijft, zoals dat op dit gebied vaak gebeurt, vergeten.

Dat zijn artsen, psychologen en andere werkers bij de gezondheidsdienst (of ook geïnteresseerden in dit gebied) die al jaren bezig zijn bruggetjes te bouwen tussen Nederland-Tsjechië & Slowakije, niet alleen op het gebied van gezondheidszorg maar ze doen het mierenwerk op vele andere terreinen. In de laatste maanden probeer ik deze losse groep samen te brengen met de bedoeling om kennis te maken, ervaringen uit te wisselen, eventueel een samenwerking op te bouwen. Daarvoor heb ik de laatste tijd veel gesprekken gevoerd met betrokkenen (artsen, psychologen enz.) en ook met organisaties in Nederland die op het terrein van gezondheidszorg al bezig zijn.

Er blijkt van alle kanten een duidelijke belangstelling te zijn om bijvoorbeeld elkaar te ontmoeten, ervaringen uit te wisselen, interessante projecten uit te voeren maar misschien ook ons werk meer te coördineren omdat het onze ervaring is dat er van verschillende kanten steeds meer vraagstellingen komen die men individueel niet meer makkelijk kan regelen.

Wie belangstelling heeft kan mij bereiken op het volgende adres:
drs. L. Veselic, Olivabank 11, 2317 ME Leiden, tel. + fax: 071 - 22 40 05.

Lucien Veselic

P.S.: L. Veselic en M. Veselic-Charvat zijn afkomstig uit het voormalige TsjechoSlowakije, wonen al 10 jaar in Nederland en van beroep zijn ze neuroloog resp. cytoloog.

Stichting Helias.

Na vijf jaar werken in Tsjechië en Slowakije is het misschien tijd eens een bericht te geven van ons. De Stichting Helias werkt in verschillende Oosteuropese landen. Voor Tsjechië en Slowakije werk ik als coördinator in het bestuur. Het werk dat wij daar doen bestaat voor 90% uit steun aan de opbouw van Vrije Scholen aldaar, maar ook voor andere werkgebieden zijn er activiteiten. Zelf reis ik heen en weer en ben ongeveer de helft van het jaar in beide landen. Er zijn nu zo'n acht partnerschappen gevormd uit dit werk, tussen Vrije Scholen in Nederland en Tsjechië en Slowakije. Een groot aantal mensen heeft op deze wijze ook de VNTS gevonden en zijn lid geworden. Ieder jaar rond 17 november organiseren wij een Tsjechië- en Slowakije-dag om ervaring uit te wisselen en achtergronden te verdiepen. Het laatste jaar was het thema de Tsjechische muziek. De bij u bekende heren De Coo en Wallin werkten ook aan deze dag mee.

Nu bereiden wij een Tsjechisch concert voor, als inleiding in de Tsjechische muziek van de laatste twee eeuwen. Er komen vijf componisten op het programma, dat ik u hierbij zal toesturen. Tussen de liederen zullen korte inleidingen gehouden worden over de componisten. Het concert is bedoeld om de belangstelling te wekken voor de Tsjechische cultuur, en ook voor ons werk. Het zijn daarom benefietconcerten, met een vrijwillige bijdrage.

We beginnen in juni. De enige datum die nog vaststaat is 21 juni in de Vrije School in Utrecht. Verder zullen de concerten gedurende het volgend schooljaar gehouden worden. De data daarvoor zijn nog niet vastgelegd, maar er is veel belangstelling. Als u wilt kunt u er misschien iets in Ahoj over schrijven. (het blad wordt steeds interessanter de laatste tijd)

Met hartelijke groeten,
Cornelis Boogerd

(Onverkort overgenomen, de brief was gericht aan Hennie v.d. Burg; red.)

TSJECHIË en SLOWAKIJE

WANDELVAKANTIES

met Tsjechische en Slowaakse gidsen
9 dagen of 17 dagen
OF

Individuele WANDEL arrangementen

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

Uit de knipselmap.

Bevrijdingsherdenkingen

Voor de afwisseling komen de berichten deze maand eens uit een tweetal in Praag verschijnende weekbladen, de 'Prager Zeitung' en de 'Prague Post', beide van de tweede week van mei. Eerstgenoemd blad noemt zich 'Wochenblatt für Politik, Wirtschaft, Kultur, Tourismus', het andere voert als motto "The world we live in and the world around us". De Engelstalige Prague Post biedt voor de verkoopprijs van 30 Kč veel meer dan de 10 Kč kostende Prager Zeitung. Vooral meer 'Business-news' (o.a. 2 pagina's beurskoersen, nieuws van de Praagse beurs en veel advertenties). Ook een uitgaansbijlage 'Visitor Info', die voor bezoekers van Praag heel handig kan zijn.

In beide bladen, logisch vlak na de viering van 50 jaar bevrijding, berichten over die viering. De Prague Post heeft uitgebreide berichten uit Plzeň, de stad die op 6 mei 1945 door Amerikaanse troepen werd bevrijd, dat tientallen jaren lang niet mocht herdenken en nu de schade heeft willen inhalen. Er zijn al wat Amerikaanse oorlogsveteranen naar Plzeň gekomen, ook enkele ex-vliegers die op 25 april 1945 hebben deelgenomen aan een groot Amerikaans luchtbombardement op de Škoda wapenfabriek. Ondermeer omdat gevreesd werd dat de Duitse bezetters met behulp van de productie van de tot dan onbeschadigde 'Škoda-Werke', hun verzet in Bohemen nog lang zouden kunnen volhouden. Volgens de verslaggevers is dit het enige bombardement geweest met een waarschuwing vooraf aan de bevolking. Onder hen vielen dan ook relatief weinig slachtoffers, maar behalve een flink deel van de fabriek werden heel wat omliggende woonhuizen verwoest. De Prager Zeitung is vooral blij dat de herdenkingen gepaard zijn gegaan met veel militair vertoon en dat het enige oorlogstuig dat op straat kwam bestond uit voertuigen die ooit aan de strijd in 1945 hebben deelgenomen. Ook in Tsjechië is van dat spul kennelijk nog een en ander voorhanden.

In de beide kranten ook aandacht voor de, ook elders in Europa gevoerde, discussie over eventuele Duitse deelname aan herdenkingen. Net als in Nederland is de publieke opinie verdeeld. De ja en nee stemmen klinken ongeveer even sterk. Een extra factor voor veel Tsjechen is de vrees voor een soort revanchisme van Sudetenduitse zijde en onlustgevoelens over de weigering van Bonn aan Tsjechische slachtoffers van de Nazikreuz schadevergoeding toe te kennen. Al signaleert de Prager Zeitung in deze enige beweging als conclusie van een vraag-sprek met Duitse parlementariërs.

Aandacht besteden de kranten ook aan de mening van betrekkelijk velen, die er nog altijd verbitterd over zijn dat de Amerikanen na de bevrijding van Plzeň niet naar Praag zijn opgerukt. Ondanks de daar begonnen opstand tegen de bezetters en het trage reageren van het Rode Leger daarop. Sommigen zijn er nog altijd heilig van overtuigd, dat een Amerikaanse intocht in de hoofdstad de naoorlogse geschiedenis van hun land anders zou hebben doen lopen.

ČESKÝ KRUMLOV

Nieuw pension/restaurant in Zuid Bohemen.

2/4/6 persoons-kamers en appartementen met logies, ontbijt, douche en toilet. Tweepersoons-kamers van af f. 50 per dag.

Informatie en folder:
055-664 362

Na Praag de mooiste stad met 300 beschermde monumenten. Mooie omgeving. Goed en nog goedkoop, ook in het vakantie seizoen.

* REISCLUB DE ARGONAUTEN *

avontuurlijk, actief & bijzonder

Het adres voor fietsvakanties in
TSJECHIE en SLOWAKIJE

Wij hebben diverse mogelijkheden:

- * trektocht Zuid Bohemen
 - * fietsen en varen langs de Vltava
 - * stertocht Boheemse Karst
 - * stertocht Zuid Moravie
 - * trektocht in Fatra-gebergte
- Zowel individueel als groepen.

Vraag onze folders aan. Bel:
020-6628546

Tevens de verdere bestemmingen:
Fietsen in Bulgarije, Oezbekistan,
Kirgizstan en rond het Bajkalmeer.
Kanoën in Kazachstan.
Bergwandelen op Kamtsjatka.

De Prague Post vermeldt dat de herdenkingen in Slowakije vooral hebben bestaan uit kransleggingen bij de graven van gevallen verzetstrijders. Verder was een en ander voor een groep politici juist aanleiding om een flink debat op touw te zetten over de rol van de Slowaakse leiders tijdens de tweede wereldoorlog en vlak daarvoor. En over het karakter van de Slowaakse Staat (1939-1945). Was die staat fascistisch? "Nee, natuurlijk niet", zei Jozef Prokeš van de Slowaakse Nationale Partij (SNS). "Een staat kan nooit fascistisch zijn. Net zo min als bijvoorbeeld een huis, dat kan ook niet fascistisch zijn", aldus zijn argumentatie. Het debat eindigde tenslotte met het aannemen van een voorstel van Jaroslav Volf, een voorman van de Sociaal Democratische Partij (SDSS) om een veroordeling uit te spreken over de hier en daar opgedoemde verheerlijking van de leidende persoonlijkheden van Slowakije in de tijd van de Slowaakse Staat. Een verheerlijking die al geleid heeft tot een oproep van enkele regeringsleden om met name de president uit de oorlogsjaren, Josef Tiso, te rehabiliteren. Zijn terdoodveroordeling in 1947 wegens oorlogsmisdaden en zijn rol bij de jodenvervolgung, wordt de laatste tijd in sommige, vooral katholieke, kringen nogal bekritiseerd. Men vindt daar dat Tiso, wat hij verkeerd deed, het heeft gedaan onder Duitse druk. Een Slowaakse culturele organisatie genaamd Matica Slovenská is dan ook begonnen met het "evalueren" van Tiso's doen en laten. Bij de SNS is men er bij voorbaat van overtuigd dat de geschiedenis herschreven zal moeten worden.

Trouwens ook de Tsjechische Republiek kende rondom 50 jaar bevrijding een rel. De Prague Post geeft een verslag van de onthulling van een uit een verzameling grote stenen bestaand monument, op 13 mei in Lety, waar tijdens de oorlog veel Zigeuners gevangen werden gehouden in afwachting van transport naar vernietigingskampen. President Havel is er voor uit Praag gekomen. (In Nederland heeft o.a. de Haagse Courant hierover bericht). De president wijst er in zijn toespraak op dat niet vergeten mag worden dat kamp Lety indertijd geheel door Tsjechen werd gerund en dat de bewoners in de omgeving maar al te graag gebruik maakten van de beschikbare goedkope arbeidskracht. Havel maakt vervolgens een verbinding met het heden en refereert aan de leus "zigeuners naar het gas", die op muren in Tsjechië gesignaleerd is en door te veel Tsjechen in stilte wordt onderschreven. De woorden van de president vallen niet overal in goede aarde. De burgemeester van Lety laat niet na er op te wijzen dat het monument er echt niet is gekomen door een initiatief van de plaatselijke bevolking. En de krant citeert de slager van het dorp, die het hele monument flauwe kul vindt, gevolg van gedram van de Amerikaanse historicus Paul Polanski, die in 1994 een onderzoek heeft gedaan naar dat in Tsjechië doodgezwegen kamp. Een bejaarde dorpsbewoner daarentegen is blij met het late eerbetoon en noemt het schandalig dat de plaats waar het kamp eens stond, na de oorlog in gebruik is genomen voor een varkensmestrij en een vuilstort.

Pausbezoek

Ook het tweedaagse bezoek van paus Johannes Paulus II op 20 en 21 mei komt in de Prague Post en de Prager Zeitung aan de orde. Laatstgenoemd blad meldt dat in het aartsbisdom Olomouc naar schatting tien miljoen kronen uitgegeven zullen worden om er iets moois van te maken. Het gaat dan ook om niets minder dan de heiligverklaring van de Tsjech Jan Sarkander. Een feit dat overigens de nodige weerzin heeft opgeroepen bij militante protestanten. Jan Sarkander werd dan wel in 1620 vanwege zijn (katholieke) geloof doodgemarteld, maar daar waren dingen aan vooraf gegaan, die hem van protestantse zijde geenszins in dank werden - en nog worden - afgenomen. Van het vergieten van protestants

bloed was Sarkander niet vies en als contrareformator droeg hij het nodige bij aan de gedwongen terugkeer van vele Bohemers naar de katholieke kerk. Ondanks een soort excuusbrief van de paus besloot de Kerk van de Boheemse broeders de oecumenische ontmoeting met paus Johannes Paulus II te boycotten.

Geen Boheemse Broeders dus naar Olomouc, maar desondanks hebben zo'n 200.000 mensen de plechtigheden in Olomouc bijgewoond, aldus meldden de Nederlandse kranten op 22 mei. En dat de openluchtmis in het Strahov-stadion van Praag 70.000 bezoekers heeft weten te trekken. Dat er bij het vorige pausbezoek - in april 1990 - bijna twee keer zoveel aanwezig waren bij een soortgelijke plechtigheid wordt door de correspondenten geweten aan de snel afkalvende populariteit van de katholieke kerk. En dat het bezoek van de paus dat proces tot staan kan brengen, wordt door niemand erg waarschijnlijk gevonden. Waarnemers noemen Tsjechië het meest atheïstische land van Europa. Recent gaf bij een opinieonderzoek slechts 20% van de bevroegden aan gelovig te zijn en van hen bezoekt maar een klein deel regelmatig een kerkdienst. De pastoor van de Sint Antoniuskerk in Praag - Holesovice, indertijd lid van Charta '77 en in november 1989 woordvoerder van het Burgerforum, zegt zelf vaak een volle kerk te hebben dank zij een eigentijdse stijl. Maar deze pastoor, Václav Malý, weet dat hij een uitzondering is. De malaise waarin de katholieke kerk, overal in Bohemen, verkeert wijt hij aan vooroordelen, die - meent hij - nog voortkomen uit de overheersing door de Habsburgers. Ook de geringe religieuze kennis noemt pastoor Malý als een oorzaak. Volgens hem brengt de

optelsom van een communistisch verleden en een kapitalistisch heden een ongezonder geestelijk klimaat te weeg. "Het communisme heeft ons beroofd van begrippen als 'vertrouwen', 'offervardigheid', 'dialog' en 'menschelijkheid'. De economische ontwikkeling, waar zoveel en zo lovend over gesproken wordt, zal ons niet dichter bij die begrippen brengen. Wat nodig is, is een spirituele ontwikkeling.", zo laat de niet erg optimistische priester GPD-correspondent Stevo Akkerman optekenen. En hij voegt er aan toe, dat hij vreest dat ook het bezoek van de paus daar geen verandering in zal brengen.

Knipseltjes

Het eeuwenoude bierlokaal "U Salzmannů" in Plzeň moest in 1975 de deuren sluiten wegens acuut instortingsgevaar. Jarenlang werd vanuit de bevolking aangedrongen op restauratie en tenslotte werd eind 1994 daarmee begonnen. Op 19 mei jl. waren de werkzaamheden voltooid en kon de opening met het nodige feestvertoon plaatsvinden. Het opknappen heeft 40 miljoen kronen gekost, maar daarvoor is dan ook een schitterend nieuw "oudste" bierlokaal ontstaan waar 100 mensen tegelijk kunnen genieten van een Pilsner Urquell en het donkere bier Purkmistr.

De Slowaakse president Michal Kováč staat niet op erg beste voet met de huidige regering van Vladimir Mečiar. De irritaties over en weer leiden begin mei tot het indienen van een motie van wantrouwen tegen de president in het Slowaakse parlement. De motie werd aangenomen. Omdat er verder niets gebeurde en niemand ook goed wist wat er zou moeten gebeuren - de grondwet is blijkbaar niet duidelijk in deze - bleef president Kováč rustig aan in zijn functie. Om hem een moreel steuntje in de rug te geven organiseerden zijn aanhangers op 16 mei een grote betoging in Bratislava. Er werden leuzen aangeheven die weinig vleidend waren voor regeringsleider Mečiar. De vroegere minister van cultuur, Ladislav Hudík, las een brief van de president voor, waarin deze waarschuwde voor een democratie zonder eerbied voor fundamentele waarden, omdat dit kan leiden tot verborgen of zelfs openlijk totalitarisme.

In de Christen Democratische Partij (KDS) van Tsjechië is een splitsing ontstaan. Van de tien afgevaardigden in het Tsjechische parlement hebben er vijf besloten uit de fractie te stappen en verder te gaan als een aparte groepering onder de naam KDS1. Dit uit protest tegen een voorgenomen fusie van KDS met de Liberale Burgerpartij ODS, de grootste (regerings)partij in de Tsjechische Republiek. De uitgetreden vrezden dat er van een eigen geluid binnen de ODS niets terecht zal komen.

Vanaf 1 januari 1996 gaat een kaartje voor metro, tram en bus in Praag 10 kronen kosten, in plaats van 6 kronen zoals nu. Als reden geeft het vervoersbedrijf op de hoge kosten die de modernisering van het openbaar vervoer met zich mee brengt. Als pleister op de wonde geldt dat met de duurdere kaartjes ook mag worden overgestapt. Voor abonnementen is de voorgenomen tariefsverhoging wat minder, maar aan het gratis vervoer van enkele categorieën reizigers komt geheel of gedeeltelijk een einde. Geheel voor niets mogen vanaf 1 januari a.s. nog mee: mensen boven de zeventig die in Praag wonen, kinderen jonger dan zes jaar, invaliden en parlementsleden. Scholieren, studenten en andere jongeren tot 16 jaar gaan half geld betalen. Deze laatste reductie zal ook gaan gelden voor bepaalde korte ritten.

Aan de minister-president van de Tsjechische Republiek, Václav Klaus, is door het Europees Instituut in Washington de "1995 Transatlantic Leadership Award" toegekend. Dat gebeurde tijdens een vijfdaags bezoek van de regeringsleider aan de Verenigde Staten. In zijn dankwoord zei Klaus dat zijn land behoefte heeft aan Amerikaanse ideologie, Amerikaanse dynamiek en de Amerikaanse geestelijke moed, als tegenwicht tegen de soms tegengestelde tendensen in het huidige Europa. Verder zei hij weinig te voelen voor zaken als handelspolitiek, sociale handvesten en milieubescherming, naar zijn mening tijdelijke modeverschijnselen in het Europese politieke gedachtengoed.

Het maandblad Playboy, Tsjechische uitgave, komt terug op de tijdschriftenmarkt. Eerder dit jaar werd de publicatie gestaakt nadat de oplage tot 35.000 exemplaren was terug-

POSTZEGELHANDEL DRS. F.B. DIJKSTRA

Voor f 1,60 aan geldige Nederlandse
postzegels sturen wij u de prijslijst(en)
van uw keuze.

- nummering volgens Michel
- prijzen in NLG
- ***□□/FDC
- zwartdrukken/ministerblokken
- landenlijsten/ thematische lijsten

Postzegelhandel
Drs. F.B. Dijkstra
Sybren Vulkemastrijte 4
9088 BD Wirdum (Fri.)
Tel. 05105-51913
Fax 05105-51212

Wij
verzorgen
ook
(beëdigde)
vertalingen
van en naar
bijna alle talen!

TSJECHIË
SLOWAKIJE
TSJECHOSLOWAKIJE
EN VELE ANDERE
LANDEN

gelopen en de uitgever niet in staat was de jaarlijkse vergoeding voor de rechten op de titel enz. te betalen aan Playboy Enterprises International. Nu heeft de Tsjechisch-Canadese zakenman Petr Svoboda de uitgeverslicentie gekocht voor een bedrag van US\$ 170.000 per jaar, US\$ 70.000 meer dan de oude vergoeding. Petr Svoboda is er van overtuigd dat hij een goede slag heeft geslagen. "Het is een prachtig product, maar de vorige uitgever deed het een beetje te kunstzinnig. Ik ga het blad wat toegankelijker maken, ook voor de gemiddelde Tsjechische lezer", aldus de gelukkige verwerver.

Jan van Gastel

— + — + — + — + —

Nog een paar knipsels:

Nu moet Kohl naar Praag

Over de kwestie Sudetenduitsers wordt dit jaar in de Nederlandse media opvallend vaak geschreven. De meesten overlappen elkaar, maar elke keer vindt je in een artikel toch weer nieuwe invalshoeken en informatie.

Volgens Stevo Akkerman (in de Haagsche Courant van 26 mei jl.) zullen de woorden van Helmut Kohl in Rotterdam, dat de aktie van de Duitsers in 1940 barbaars was, niet zuiver zijn zolang hij de Tsjechische slachtoffers van het nazisme - als enigen in Oost Europa - een compensatie blijft weigeren. Kohl moet dus naar Tsjechië gaan en de nodige D-marken meebrengen.

Na de annexatie van Sudetenland door Hitler in 1938, zijn ca. achthonderdduizend etnische Tsjechen die in dit gebied woonden, verdreven naar de resterende delen van Tsjechië. Niet veel later werd dit gebied onder de naam 'Protectoraat Bohemen en Moravië' door Hitler bezet. Na de Tweede Wereldoorlog werden 2,5 miljoen Sudetenduitsers door de Tsjechen verdreven uit het land waar zij en hun voorvaders acht eeuwen lang hadden gewoond. Na het onrecht dat de Duitsers de Tsjechen hadden aangedaan deden de Tsjechen de Duitsers onrecht aan. Maar wel in die volgorde en op onvergelykbare schaal. De nazi's stuurden hun slachtoffers naar de gaskamers, de Tsjechen stuurden hun slachtoffers de grens over. Het zelfde gebeurde elders, met name in Polen en Rusland.

Maar gek genoeg is de na-oorlogse verdrijving van de Duitsers uit Tsjechië voor Kohl wel een heet hangijzer, terwijl de gelijktijdige verdrijving van de Duitsers uit Polen dat niet is. Polen heeft als compensatie in totaal 480 miljoen DM ontvangen. Kohl (het is zijn persoonlijke beslissing volgens Der Spiegel) wil aan de overlevenden van Auschwitz pas betalen als aan de eisen van de Sudetenduitsers, teruggave van inbeslaggenomen bezit, is tegemoet gekomen. Stevo Akkerman vindt het schandalig dat Kohl deze zaken met elkaar in verband durft te brengen.

De Tsjechische regering heeft uit eigen middelen dit jaar een bedrag van in totaal vijftig miljoen gulden aan nazi-slachtoffers uitgekeerd, in de hoop dat het de veel rijkere Duitsers in verlegenheid zou brengen. En misschien - er zijn eerste tekenen uit Bonn die daarop wijzen - heeft dat inderdaad effect.

Filmen in Praag

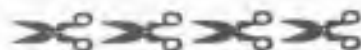
Praag is een stad waar men zonder al te veel aanpassingen het decor kan laten doorgaan voor veel historische steden. En een film opnemen in Praag kost, of beter gezegd kostte, niet veel. De Amerikaanse filmster Tom Cruise was van plan om de fraaie Praagse binnenstad te gebruiken voor zijn film "Mission Impossible". De film-crew en filmsterren kwamen aan in Praag, maar Tom Cruise kreeg toen te horen dat hij 580.000 kronen per dag moest betalen om de film in Praag te mogen opnemen, in plaats van de overeengekomen 50.000 kronen. Volgens een woordvoerder van de Tsjechische regering ontbrak op het contract een aantal noodzakelijke stempels en was het dus ongeldig. De reactie van Cruise was: "Inpakken en wegwezen!". President Havel heeft nog geprobeerd in te grijpen, maar was te laat. Cruise zat toen al in de Pinewood Studio in London met een nagebouwd decor te werken. (de Telegraaf 26 mei 1995)

Plastische chirurgie in Tsjechië

In een uitgebreid artikel over plastische chirurgie in de Volkskrant van zaterdag 20 mei, vertelt Bob Woudenberg van Fontana Welzijnsreizen over geheel verzorgde reizen uit Nederland voor cosmetische chirurgie in Tsjechië.

De operatie wordt in Tsjechië in een particuliere kliniek uitgevoerd door een erkende chirurg met de modernste apparatuur uit het westen. Alle voor de operatie noodzakelijke onderzoeken (bloedbeeld, levertest, urinewaarden en ECG) worden van tevoren in Nederland uitgevoerd. Met de uitslagen in de koffer reist de patiënt naar hotel Bristol in Karlovy Vary. Volgens de heer Woudenberg kost een cosmetische operatie in Tsjechië, inclusief reis- en verblijfskosten, minder dan de helft van een operatie in Italië, Frankrijk of Amerika. Hierdoor zijn kleine cosmetische ingrepen aan bijvoorbeeld oogleden, wenkbrauwen, neus, kin of borsten geen luxe meer.

Een selectie uit de E-mail Carolina.

Ontevredenheid over de politieke situatie.

Van de 900 ondervraagden, ouder dan 15 jaar, heeft 55% gezegd niet tevreden te zijn met de huidige politieke situatie in Tsjechië, 39% is wel tevreden en 6% weet het niet. De meesten die tevreden zijn hebben ook voor een van de coalitie partijen gestemd. Als men de ondervraagden verdeelt in groepen die het economisch goed hebben en die het economisch slecht hebben, dan is 55% van degene die het goed hebben en 19% van degene die het slecht hebben tevreden met de politieke situatie.

Toegankelijkheid van de dossiers van de geheime dienst.

De wet die de dossiers van de voormalige geheime dienst toegankelijk maakt is uitgebreid: ook zij die in het verleden de Tsjechoslowaakse nationaliteit hebben verloren hebben het recht om hun dossiers in te mogen zien. In deze groep zitten velen die in het verleden op allerlei manieren zijn vertrokken uit Tsjechoslowakije. (Ook bij een officiële emigratie verloor men in het verleden zijn Tsjechoslowaakse nationaliteit; red.)

Post en telecommunicatie in Tsjechië worden duurder.

Met ingang van 1 april zijn de tarieven voor post en telecommunicatie gemiddeld 20% gestegen. De prijs voor een telefoongesprek in het basisgebied stijgt van 1,60 kronen naar 1,90 kronen per puls. De kosten voor een telefoonabonnement stijgt van 52,50 kronen naar 70 kronen per maand.

Waar men in het verleden door de verouderde centrales slechts 1 puls in rekening bracht, daar wordt door de komst van de moderne digitale centrales wel het werkelijk aantal pulsen geregistreerd en afgerekend. (Een puls is in de telefonie een bepaalde tijdseenheid voor een telefoongesprek; red.)

Sudetenduitsers willen met Tsjechische regering spreken.

De Sudetendeutsche Landmannschaft uit Beieren, een organisatie van Sudetenduitsers, dreigt een verzoek in te dienen om deel te mogen nemen aan de officiële delegatie van de Duitse regering, als de Tsjechische regering blijft weigeren deze organisatie als gesprekspartner te erkennen in de discussie over de bezittingen van de Sudetenduitsers. Een vertegenwoordiger van het kabinet van de Tsjechische president noemt dit pure chantage.

*Budete platit dohromady, nebo každý zvlášť?
Betalen jullie samen of ieder apart?*

de wet een agent ter plekke slechts een boete uitschrijven van maximaal 2.000 kronen en mag een rechter een boete opleggen niet hoger dan 7.000 kronen.

Afschaffen van de vrouwelijke uitgang -ova voor minderheidsgroepen.

De voorzitter van de Raad voor Minderheden vindt dat de verplichting voor vrouwen om bij huwelijk haar gehuwde naam van de uitgang -ova te voorzien, voor huwelijken met mannen uit minderheidsgroeperingen moet komen te vervallen. Volgens hem moet Tsjechië de artikelen van de Mensenrechten respecteren en voldoen aan het verdrag van de Raad voor Europa inzake minderheidsgroeperingen. Ook moet het mogelijk zijn om stads- en straatnamen in meerdere talen te vermelden, bijvoorbeeld in grensgebieden.

Populariteit van president Havel stijgt.

Op dit moment heeft 78% van de bevolking vertrouwen in president Havel, de hoogste score uit zijn presidentschap. Het afgelopen jaar steeg zijn populariteit met 12%. Daarentegen is het vertrouwen in premier Klaus met 17% gezakt naar 54%.

De meeste waardering heeft de bevolking voor de eerlijkheid, openheid en de democratische gezindheid van Havel. Een minpunt vindt men zijn visie op de toekomst van Tsjechië. Pluspunten voor Klaus zijn zijn vakkennis en doorzettingsvermogen, een minpunt is zijn democratische gezindheid.

Kritiek van Amerikaanse senaatsleden.

Premier Klaus en minister Némec hebben geweigerd een brief van leden van de

Nieuwe regels tegen verkeersovertredingen.

In opdracht van de minister voor verkeer zal de politie bij verkeersovertredingen hogere boetes uitschrijven. Een politieagent kan nu ter plekke een boete van 2.000 kronen uitschrijven wanneer men bijvoorbeeld door een rood verkeerslicht rijdt, te hard rijdt, geen voorrang verleent of een inhaalverbod negeert. Boetes van 500 kronen worden alleen nog maar opgelegd als de overtreder het verkeer niet in gevaar brengt of hindert. Het hoofd van de politie verklaarde dat een agent nu ter plekke een boete mag uitschrijven tot 10.000 kronen, en bij de rechter kan de boete oplopen tot 15.000 kronen.

Maar volgens de directeur van het bureau voor rijvaardigheidsbewijzen mag volgens

Amerikaanse senaat in ontvangst te nemen. De brief bevatte kritiek van de senaatsleden op de houding van de landen van het voormalig communistische oostblok inzake de teruggaaf van voormalige Joodse eigendommen. De Amerikaanse senaatsleden beschouwen de houding van de voormalige oostbloklanden in deze als een indicatie voor hun houding ten opzichte van de mensenrechten.

Klaus en Němec zijn verbaasd over de kritiek van de Amerikanen en vinden dat zij de kwestie van de voormalige Joodse eigendommen zich te eenvoudig voor stellen. Němec vergelijkt dit met een inmenging van de Tsjechische regering in de teruggaaf van voormalige Indiaanse bezittingen door de Amerikaanse regering. De Tsjechische regering

heeft bovendien al de helft van de voormalige Joodse bezittingen teruggegeven. Echter, niet alle voormalige Joodse bezittingen zijn in handen van de Tsjechische staat.

Voormalig premier sticht nieuwe partij.

De voormalige Tsjechoslowaakse premier Miroslav Štěpán is een van de oprichters van de nieuwe "Partij van Tsjechoslowaakse Communisten", in het Tsjechisch SCK, en is tevens gekozen als de eerste secretaris van de partij. Hoofddoel van deze partij is het opnieuw invoeren van het socialisme. De SCK erkent de scheiding van Tsjechië en Slowakije van 1992 niet; zij hebben op dit moment 20.000 leden.

Omdat de SCK zich beschouwt als de rechtmatige opvolger van de voormalige communistische partij van Tsjechoslowakije, de KSC, eist SCK dat de huidige communistische partij van Tsjechië en Moravië, de KSCM, al hun rechten en bezittingen overdraagt aan de SCK.

De kleine partij Jonge Communisten, 280 leden, heeft verklaard zich te willen aansluiten bij SCK. De Jonge Communisten partij staat onder leiding van Ludvík Zifcak, een voormalig agent van de voormalige Tsjechoslowaakse geheime dienst. Zifcak is veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf omdat hij op 17 november 1989, vermoord als student, de demonstrerende studenten in de val in Národní Třída (in Praag) heeft gelokt, waar zij door mobiele brigade eenheden werden opgewacht die ze hardhandig uiteen sloeg. Maar in plaats van zich te melden bij de gevangenis, is hij naar de oprichtingsbijeenkomst van de SCK gegaan.

Uitvinder van de contactlens krijgt eredoctoraat.

Otto Wichterle (1913), Tsjech en uitvinder van de contactlens, heeft van de Wetenschappelijke Raad van de Technische Universiteit (van Praag) de eretitel Doctor in de Natuurwetenschappen ontvangen.

Otto Wichterle is een van de grondleggers van de macromoleculaire chemie. Hij heeft een gel ontwikkeld, waarvan hij zijn eerste contactlens heeft gemaakt.

Zijn Tsjechen slecht of alleen maar minder aardig?

Uit een onderzoek van het Instituut voor Publieke opinie blijkt dat:

- één derde van de ondervraagden is tegen arme mensen, gepensioneerden, buitenlanders en tegen mensen met een andere politieke overtuiging.
- bijna de helft heeft bezwaar tegen rijke mensen en homoseksuelen.
- 85% is tegen zigeuners.

Maar elke tweede ondervraagde zegt dat hij/zij het met iedereen goed kan vinden!

Karel Havlíček Borovský.

De voorzitter van het Tsjechische parlement Uhe heeft in het Italiaanse plaatsje Brixen een gedenkplaat onthuld. Deze plaat, met toelichting in het Duits, zit aan het huis waar Karel Havlíček woonde tijdens zijn ballingschap en waar hij zijn 'Tiroler Elegieën' schreef. (Zie ook het artikel Tsjechische Portretten in deze ledenbrief)

Slowakije ontkent schulden.

Premier Mečiar heeft verklaard dat de schuld van Slowakije aan Tsjechië, ontstaan door verdeling van de voormalige Tsjechoslowaakse Nationale Bank, niet door Slowakije wordt erkend en niet zal worden betaald.

Volgens de Tsjechische minister van financiën Kočárník echter staat de schuld van Slowakije gewoon in de balans van de Nationale Bank die tijdens de verdeling is opgemaakt. Deze schuld staat bovendien in de balans van de Slowaakse Nationale Bank.

Bom onder auto van parlamentslid.

Onbekenden hebben een bom onder de auto van Arpad Matějka geplaatst. Hij zat gelukkig niet in zijn auto toen de bom ontplofte. Arpad Matějka is een Slowaaks parlamentslid en lid van HZDS, de partij van premier Mečiar.

Wereldkampioenschap kunstrijden voor professionals in Parijs.

Tijdens de wereldkampioenschappen kunstrijden in Parijs is de Slowaak Josef Sabovčík tweede en de Tsjech Peter Barna vierde geworden.

Josef Sabovčík werd bekend door als eerste een viervoudige-sprong tijdens een wereldkampioenschap uit te voeren. Omdat hij bij deze sprong op beide benen lande en (later) de Canadees Brian Orser op één been, is de sprong naar de Canadees genoemd.

Tsjechische portretten (XVIII)

Karel Havlíček en de strijd voor een vrije Tsjechische natie.

Karel Havlíček in 1849.

De pers heeft in het politieke leven van vele Europese landen een belangrijke rol gespeeld. Men denke slechts aan de discussies rond het proces-Dreyfus in Frankrijk. Op de politieke en culturele emancipatie van de Tsjechen heeft vooral de journalist Karel Havlíček Borovský¹ zijn stempel gedrukt.

Karel Havlíček werd in 1821 in Borová geboren (naar zijn geboorteplaats noemde hij zich Havlíček Borovský). Karel stamde uit een familie van kooplieden. Hij bezocht het gymnasium in Nêmecký Brod (nu Havlíčkův Brod) waar hij zijn eerste gedichten in het Duits schreef. Zijn opstandige geest bleek toen al uit een vertaling van het bekende lied "De laatste tien van het vierde regiment" van Julius Moser over de Poolse opstand van 1830. Sinds 1838 studeerde hij aan de Praagse Karels-universiteit en nam zich voor priester te worden. Onder invloed van de Slowaak Ján Kollár (1793-1852) en diens "Slávy dcera" ("De dochters der Slava") werd hij een aanhanger van het panslavisme. Om onbekende redenen verwijderde men hem uit het seminarium, waar hij zich voorbereidde op het priesterschap. Dit was voor hem aanleiding met de kerk en het geloof te breken. In 1843 vertrok Havlíček naar Moskou om als huisleraar bij het gezin van de bekende slavofiel prof. S.P. Sjevyrev in te trekken. Teleurgesteld in het Russische absolutisme reisde Havlíček al in 1844 naar Praag terug, waar hij zijn reiservaringen neerlegde in vijf artikelen: "Obrazy z Rus" ("Beelden uit Rusland"). Hieruit blijkt zijn diepe

teleurstelling over het tsarenrijk, die moest leiden tot een breuk met het panslavisme. Havlíček werd nu een aanhanger van het austroslavisme, dat de vorming van een federatie binnen het Oostenrijks keizerrijk voorstond met voldoende autonomie voor de Slavische volken. Het werd de belangrijkste politieke stroming in de Tsjechische politiek tot de Eerste Wereldoorlog, waarvan ook Thomas Masaryk aanvankelijk een aanhanger was. "Obrazy z Rus" betekende ook een breuk met de invloedrijke Romantiek en een overgang naar het realisme, waarvan ook het werk van de bekende Praagse journalist en bellettrist Jan Neruda getuigt.

Tijdens zijn verblijf in Moskou had Havlíček kennis gemaakt met het satirische proza van Gogol. Onder diens invloed begon hij ironische en satirische epigrammen te schrijven, die hij in 1845 publiceerde. Niet alleen het panslavisme kritiseerde hij hierin maar evenzeer het feodalisme, de rooms-katholieke kerk en de traditionele waarden en normen van de Boheemse maatschappij. Havlíček kreeg de mogelijkheid zijn ideeën te ontplooien als journalist bij het orgaan van de Tsjechische intelligentsia "Pražské noviny" (Het Praagse Nieuwsblad), waarbij de censuur hem uiteraard beperkingen oplegde. In het revolutiejaar 1848 richtte hij de "Národní noviny" (Volkskrant) op, die de spreekbuis zou worden van zijn ideeën over een vreedzame omvorming van de Donaumonarchie, waarbij hij de revoluties in Praag, Wenen en Budapest afwees.

Maar voor de machthebbers in de Dubbelmonarchie waren zelfs de liberale hervormingsideeën van Havlíček te revolutionair. Toen hij in 1850 in Kutná Hora het weekblad "Slovan" (De Slaaf) had opgericht, werd dit al na een jaar verboden en Havlíček zelf gearresteerd. Vervolgens besloot men hem in het Zuidtirolse Brixen te interneren. Tijdens dit verblijf in een gevangenis werd hij ziek en stierf na zijn vrijlating in Praag in 1856. Zijn begrafenis werd een anti-Oostenrijkse demonstratie.

¹ Aanleiding tot mijn artikel is mede de vermelding in het vorige nummer van de Ledenbrief van Havlíčkův Brod (genoemd naar Havlíček) als deelnemer aan de stedenbanden. 'Brod' betekent voorde, doorwaadbare plaats.

Grondlegger moderne Boheemse journalistiek.

Havlíček ging de geschiedenis in als pleitbezorger voor een Tsjechische politieke en culturele wedergeboorte en als de grondlegger van de moderne journalistiek, die later journalisten als Egon Erwin Kisch zouden beïnvloeden. Maar ook maakte hij naam als satiricus. Zijn werk en de Tsjechische literatuur van die dagen (Božena Němcová, Karel Hynek Mácha, Jan Neruda e.a.) gaven de nationale wedergeboorte krachtige impulsen. Veel van Havlíček's oeuvre bleef door de druk van de censuur aanvankelijk ongepubliceerd, vooral zijn satirisch werk. In het bijtend-humoristische "Tyrolské elegie" tekent de schrijver zijn arrestatie en deportatie. "Král Lávra" (Koning Lavra) is een tegen de monarchie gerichte bewerking van een Iers sprookje over een koning met ezelsoren: Ierland was door zijn strijd voor onafhankelijkheid voor vele Tsjechen een voorbeeld, dat navolging verdiende. "Křest sv. Vladimírá" (De doop van heilige Vladimir) was gebaseerd op een legende uit de Russische Nestorkroniek. De lezer begreep echter dat deze Russische legende over een tsaar en de Russische-orthodoxe kerk een toespeling inhield op de verkalkte Habsburgse monarchie en de rooms-katholieke clerus als steunpilaar van deze monarchie.

Politieke ideeën.

Havlíček en later Masaryk verdedigden een moderne staatsopvatting, waarin plaats was voor religieuze tolerantie, liberalisme en rationalisme. Maar bovendien vonden beiden inspiratie in het hussitisme, dat de bron vormde van de geestelijke en culturele wedergeboorte voor de Tsjechische natie. Havlíček schreef naar aanleiding van de revolutie van 1848: "Ik ben een groot tegenstander van revolutie met geweld en geloof vast in de revoluties van geesten en harten Niets onbezonnens, niets extreems kan een blijvende waarde hebben - slechts 'moderate durant'". Hij zag educatie als het belangrijkste wapen tegen onderdrukking, want "er is geen macht in deze wereld, zelfs als deze verbonden zou zijn met de hel, die een ontwikkelde, nobele en moedige natie in onderwerping, in slavernij kan houden ...". "Wees een tijger of een leeuw, maar nooit een hond". In tegenstelling tot zijn voorganger de historicus Palacký, die op economisch gebied een conservatief standpunt huldigde, was Havlíček een liberaal, die verkondigde dat de mens het recht en de plicht heeft te werken in het belang van de natie. In zijn artikelenserie "Slovan a Cech" van 1846 verwierp hij het panslavisme, dat Rusland tot de leider van de Slavische wereld wilde maken en bepleitte hij de emancipatie van de Tsjechen door een moderne burgerlijk-liberale en nationale ideologie. De Tsjechische scepsis, liberalisme en nationalisme verdroegen zich slecht met de Russische autocratie en orthodoxie, met het mystieke gedwee over Ruslands verlossersmissie, zoals te beluisteren viel bij Dostoevski en welke door Masaryk zo scherp is gekritiseerd. Havlíček schreef naar aanleiding van zijn strijd tegen het panslavisme: "Wij vatten de eenheid der Slavische volken niet op als eenvormigheid in religieus of politiek opzicht en zelfs niet op het gebied der taal doch enkel en alleen als wederzijdse ondersteuning tegen gemeenschappelijke vijanden."

Door de toenemende economische rivaliteit tussen Tsjechen en Duitsers verscherpte zich de politieke tegenstellingen. Palacký en Havlíček hebben zich met hun austroslavisme bovendien vergist in de mogelijkheden tot hervormingen in de Donaumonarchie. Havlíček moest erkennen: "Bij het ontwaken der volken leefden wij Tsjechen onder dubbele druk: in nationaal opzicht waren wij onderdanen van de Duitsers; in politiek opzicht stonden wij onder een absolutistische keizer. Als gevolg hiervan was onze taak ook dubbel zwaar In de praktijk worden we nog steeds absoluut geregeerd en de Duitse taal is nog overal, zelfs in zuiver Tsjechische gebiedsdelen de heersende. Daarom is het onze taak, zowel de constitutionele als de nationale rechten die ons zijn beloofd, ook werkelijk te krijgen." Ook richtte Havlíček zijn pijlen op de katholieke kerk. Het hussitische verleden, de beïnvloeding van de Tsjechische taal door de contrareformatie, de verbranding van Tsjechische boeken door de jezuiteten, het zijn regelmatig terugkerende thema's in Havlíček's werk. De aan t.b.c. lijdende Havlíček werd niet ouder dan 36 jaar. Bij zijn begrafenis op het bekende Praagse Olšany-kerkhof legde een opvallend knappe vrouw een doornenkroon op zijn kist. Het bleek de befaamde schrijfster Božena Němcová te zijn.

De Praagse barricades van 1848 (ets uit die tijd). Havlíček toonde zich een tegenstander van revoluties.

Palacký, Havlíček en Masaryk effenden het pad naar een moderne, democratische Tsjechische staat. Masaryk publiceerde in 1896 een lijvig werk over het leven en werk van Havlíček en diens strijd tegen Romantiek, panslavisme en absolutisme, getiteld "Karl Havlíček". De geëngageerde journalist had een blijvende plaats verworven temidden van de "founding fathers", die Tsjechië tot een onafhankelijke, democratische en vrije natie wilden maken.

De stad "Německý Brod" (vroeger "Deutsch Brod") werd in 1945 ter ere van Havlíček omgedoopt in Havlíčkův Brod. Het vroegere woonhuis van de Tsjechische nationalist is nu ingericht als museum ter zijner nagedachtenis.

Peter Krug

Diversen

De stichting "Voor het oude Domažlice", zusterstad van Budel

In de nacht van donderdag 20 op vrijdag 21 mei 1995 werd het Chodenland door een zware slag getroffen. Net voor de beëindiging van een zeer kostbare en algehele restauratie is het symbool van Domažlice en Chodenland, de Chodenburcht, uitgebrand.

Voor de derde keer in de geschiedenis werden de burchtgebouwen een ashoop. Twee keer zijn ze uit het as verheven, de laatste keer om onderdak te bieden aan onvervangbare documenten van de geschiedenis van deze eigenaardige hoek van Tsjechië: de zetel van het Chodenmuseum.

Nu staat voor ons de taak om de Chodenburcht voor de derde keer te renoveren! De eerste globale schatting voor de renovatie bedraagt 30 miljoen kronen. Hoewel de stad Domažlice en het regionaal bestuur hun financiële middelen gaan bundelen, kunnen zij zo'n groot bedrag niet opbrengen. Daarom wenden wij ons met een appèl aan iedereen die het Chodenland kent en een warm hart toedraagt, ons te willen helpen. Help ons de Chodenburcht renoveren! Help ons het onderdak voor de belangrijke documenten over de geschiedenis van het Chodenland en Domažlice te rehabiliteren. Deze documenten zijn door onze voorouders met liefde verzameld en bewaard voor de generaties van hun kleinkinderen en klein kleinkinderen. Wij moeten snel voorwerpen renoveren die door de brand nu het meest gevaar lopen en om onherstelbare schade te voorkomen.

Wij zullen u zeer dankbaar zijn voor uw financiële bijdrage. Stuur uw bijdrage uitsluitend naar de volgende rekeningen:

Nadace Za Staré Domažlice
rek. nr. 1666 05-704/0600
VS 002 AGB Domažlice

Město Domažlice
rek. nr. 19-60325-704/0600
VS 2135 AGB Domažlice

Wij bedanken alle donateurs en beloven dat uw donaties geheel ten goede van het bovengenoemd project gebruikt zal worden.

Het regionaal bestuur van Domažlice.

Nadace Za Staré Domažlice = Stichting voor het oude Domažlice
Město Domažlice = Stad Domažlice

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Auto-, bus-,
en vliegvervoer
Hotels
Theater tickets
Eigen kantoor in Praag

Voor uitgebreide
informatie:

Tailormade Travel

Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

Kinderkoor Valašenka-Vidče

Een groep van dertig kinderen in de leeftijd van 10-13 jaar uit Vidče brengt een zang-, dans- en kinderspelen-programma genaamd 'De Vier Jaargetijden'. De groep zou deze zomer naar België gaan, maar deze reis kan (van Belgische zijde) helaas geen doorgang vinden. U zult het wel begrijpen, de kinderen zijn zéér teleurgesteld. Welke groep of organisatie droogt de tranen van deze kinderen en nodigt ze uit om naar Nederland te komen? Hiervoor kan men contact opnemen met mevr. Růžena Jetková, Vidče 75, 75653 Vidče, tel. 00-42-651-54922.

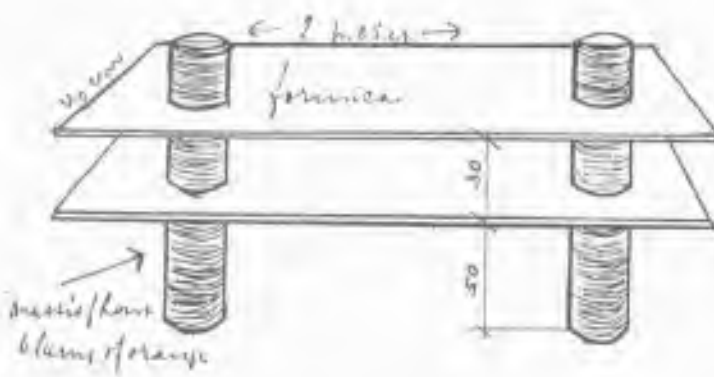

"De Witte Ziekte"

Ons lid Herman van Tooren uit Rønde in Denemarken heeft ooit eens Capeks toneelstuk "De Witte Ziekte" in het Nederlands vertaald. Dit stuk is op 31 maart en 1 april in Breda opgevoerd. Zijn er lezers van Ahoj die dit stuk hebben gezien en/of een recensie hierover hebben gelezen? Herman van Tooren zou graag willen weten hoe het was en eventueel een kopietje van de recensie willen hebben. Kunt u hem hiermee helpen? Hij zal u zeer dankbaar zijn. U kunt contact opnemen of schrijven met: Herman van Tooren, Lille Randers 1, Thorsager 1, DK-8410 Rønde - Denemarken. Telefax: 00-45-86197992.

Houten tafels in de aanbieding

In 1988 is er in Madurodam een tentoonstelling geweest van Tsjechoslowaaks houten speelgoed. Hiervoor zijn toen tafels, eigenlijk rekken, gemaakt om al het speelgoed ten toon te stellen. Deze 10 tafels zijn nu bij onze voorzitter Arie Hoogstad en zijn tegen elk aannemelijk bod te koop. De opbrengst gaat in onze verenigingskas. Belangstellenden kunnen contact opnemen met Arie Hoogstad, tel. 01880-12603.

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

Genootschap Tsjechische en Slowaakse muziek.

Reisindrukken.

Janáček's nieuwsgierige en onrustige aard kon zich met het enge provinciale milieu van het Brno van voor de eerste wereldoorlog niet tevreden stellen. Vanaf zijn jongste jaren verlangde hij al naar onbekende, vreemde en verre landen. Reeds als jonge man, aan het begin van zijn loopbaan, denkt hij aan een studiereis naar Petersburg waar hij aan het conservatorium bij Anton Rubinstein studeren wil. Deze eerste wens bleef echter onvervuld.

Pas in het 1878 gaat hij voor het eerst de grens over - naar Duitsland. Hij bezocht het Beierse Oettingen om daar de grote orgelwerkplaats van Steinmeyer te bezichtigen, en in het bijzonder München waar hij de beroemde kunstwerken in de Glyptothek en de Pinakothek bewondert. Na een kort oponthoud in Berlijn keert hij naar huis terug. Direct in het volgende jaar, 1879, gaat hij weer naar Duitsland. Ditmaal naar Leipzig om daar aan het conservatorium bij Professor Leo Grill compositie en vormleer te studeren. Ontevreden met de studie in Leipzig keert hij naar Brno terug en gaat van hieruit naar Wenen om hier de rest van het jaar aan het conservatorium bij Josef Dachs en Fr. Krenn te studeren.

Vanaf deze tijd tot bijna aan het eind van zijn leven reist Janáček in het buitenland. In 1896 maakt hij zijn eerste reis naar Rusland, naar de Russische Industrie- en Kunsttentoonstelling in Nizjni Novgorod. In 1902 was Janáček met zijn dochter Olga zelfs twee keer in Rusland. Deze Russische reizen versterkten Janáček's geestdriftige liefde voor Rusland.

Janáček ondernam deze buitenlandse reizen niet alleen als nieuwsgierige student en later als toerist (bijvoorbeeld naar de Adriatische zee), maar ook als bekende en bewonderde componist. Vooral in de laatste jaren van zijn leven bezocht hij premières van zijn werken in het buitenland. Het zijn vóór alles de gedenkwaardige reizen naar de premières van 'Jenůfa' en 'Kata Kabanová' in Berlijn (1924 en 1926), naar het internationale festival in Venetië (1925) en tenslotte zijn triomfantelijke reis naar Engeland (1926).

In het hiernavolgend stuk lezen we Janáček's bijzondere schetsen waarin hij op zijn karakteristieke manier vluchtige indrukken beschrijft die hij niet alleen van zijn reizen in het buitenland maar ook van zijn toeristische trektochten in Tsjecho-Slowakije, en vooral in de Tatra in de omgeving van zijn geliefde stad Písek, gemaakt heeft.

Een paar regels over mijn vacantiereizen. ¹

Petersburg, 30 juli 1896

1. De Newski-Prospekt wordt in het zuidoosten door het Monastir, een klooster, afgesloten. Daarin is de theologische faculteit ondergebracht. De Dom, die het stoffelijk overschot van de heilige Ivan Newsky bevat, wordt gerenoveerd. De doodkist en de hele omgeving, door pelgrims druk bezocht, stralen als zilver, precies zo'n beeld als bij de heilige Johannes in Praag. In het uitgestrekte park verzamelen de kerkzangers zich, kleine en groten, in donkerblauwe mantels gekleed die aan de heup worden samengehouden en met goud zijn afgezet.

Om elf uur's morgens wordt in een kleine, lichte kapel met parketvloer op de eerste

TSJECHIË EN SLOWAKIJE,

NET EVEN IETS ANDERS

- 5-daagse verzorgde busreis naar Praag, vanaf f. 289.
- Pendelbus naar Praag f. 189.
- Vakantiehuisjes in Tsjechië en Slowakije, vanaf f. 375/week
- Individuele kastelentocht in Zuid Bohemen, vanaf f. 410.
- Individuele tour Slowakije, vanaf f. 495.

Bel voor informatie:
Europe International (ANVR/SGR)
Telefoon 01720-914 05

Muzikanti, co děláte?

Een muzikale familie uit Breda zoekt uitbreiding met 2 muzikanten voor het spelen van Tsjechische en Slowaakse muziek.

Heeft u belangstelling, bel dan 076 - 415 285

verdieping de Panichida, de Mis voor de overledenen gelezen. Achterin staat de familie van de overledenen, voorin beginnen de ceremonies.

2. Het is algemeen bekend dat de Russische Domkoren uitstekend zijn. En inderdaad, het was voor een musicus een genot om ze te horen. In muzikaal opzicht is de plechtigheid als uit één stuk gegoten. Het koor valt met bewonderenswaardige lichtheid met de responsie's in en in een lang pianissimo waarin ze steeds uitklinken, zet de priester het gebed in een daarvoor gekozen toon voort. Geen onderbrekingen, geen pauzen, geen ruwe modulatie's. Het zuiver muzikale element trekt de aandacht niet uitsluitend op zich

en doet de aandacht van de zin van de ceremonie niet verslappen. De tere, ja bijna fluwelen toon van het koor onderscheidt door eenzelfde expressie van de volklinkende stem van de priester. Van één ding ben ik sinds die tijd overtuigd: in onze orgels is het lawaai van de Duitse kwintmixtuur, cornet enz. goddeloos.²

Leoš Janáček

Lidové noviny, 15 augustus 1896

(vertaling: Wim Brandse)

1. Janáček was in totaal drie keer in Rusland. Het doel van de eerste reis was de Russische Industrie- en Kunsttentoonstelling in Niznij Nowgorod. Janáček bezocht toen ook Petersburg, de Finse zeeboezem en Moskou. Hij ondernam zijn reizen in de eerste plaats vanuit bewondering voor het Russische land, zijn volk en zijn cultuur, maar ook vanuit familiebanden. Zijn dochter Olga woonde bij Janáček's broer Franz (+ 1941 in Zubri bij Rožnava, Moravie) in Petersburg.

Janáček beschreef in drie feuilletons slechts oppervlakkige indrukken van zijn Ruslandreizen. Hij beoogde daar vooral mee de Russische gemeenschap in Brno te bereiken. Dit is een uittreksel uit het 2e en 3e feuilleton. De andere delen bevatten beschrijvingen die niet van algemeen belang zijn. Janáček's reizen naar Rusland vermeldt Jan Racek op grond van Janáček's Russische dagboek in zijn werk 'Uit de spirituele werkplaats van L. Janáček' (Brno 1936, bladzijde 21), verdere uitweidingen voegt Bohuslav Štedroň toe in zijn boek 'L. Janáček in herinneringen en brieven' (Praag 1946, bladzijde 131 ev).

2. Het Russische orthodoxe kerkgezag maakte sterke indruk op Janáček. Na zijn terugkeer uit Rusland schreef hij zijn cantate 'Onze Vader' voor tenorsolo, gemengd koor, orgel en harp (1901).

VAN URK.

VAKANTIES IN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK

**NIEUW AANBOD VAN PERSOONLIJK GECONTROLEERDE APPARTEMEN-
TEN EN VAKANTIEWONINGEN IN VERSCHILLENDE PRIJSKLASSEN IN:**

- * PRAAG, met eventuele culturele reserveringen en/of excursies
- * MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN (o.a. SLAPY (stuwmeer, watersport), TELČ (door UNESCO beschermd cultureel monument), STRUHAROV (kastelen, paardrijden, golf, vis- en wandelgebied), ŠUMAVA (uitgestrekt wandelgebied, veel natuurschoon).
- * REUZENGEBERGTE (uitgestrekt fiets- en wandelgebied, veel natuurschoon, excursies naar kastelen en kristalfabriek).

OOK UW WINTERSPORTVAKANTIE KUNT U NU VAST BOEKEN!

Inlichtingen bij: Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 6231662
telefax 020 - 6242036

Van de boekenplank.

Reisgidsen Praag

- Bij uitgeverij Van Reemst verschijnen de Capitoel Reisgidsen. Een van de nieuwste aanwinsten is 'Praag', prijs f 49,90, auteur: Soukup. Met behulp van kleurenfoto's, kaartjes en tekeningen komt een Praag tot leven waarin de straten niet overladen zijn met toeristen of de musea uitpuilen van nieuwsgierige buitenlanders. Praag is in deze gids nog gewoon rustig, mooi en aantrekkelijk.

- 'Zeven dagen Praag', cultuurhistorische wandelingen, is geschreven door drs. R.E. van Ditzhuyzen en uitgegeven door Gottmer/Becht. Prijs f 27,90, 192 pagina's, 40 zwart/wit illustraties en 15 plattegronden. In zeven hoofdstukken (het oude Praag, het gouden Praag, het Joodse Praag, het muzikale Praag, het Tsjechische Praag) wordt de reiziger ook langs de ongebaande paden van de stad geleid.

Hedendaagse Tsjechische poëzie

Het Vlaamse literaire tijdschrift Point wijdt een geheel nummer aan de hedendaagse Tsjechische poëzie.

In 'Regenboog aan de Vltava' zijn gedichten opgenomen van twaalf nog levende dichters. De oudste dichter is onlangs tachtig jaar geworden, de jongste debuteerde in 1990 op twintigjarige leeftijd. Het tijdschriftnummer bevat werk van:

Jiří Kolár	Miroslav Holub	Karel Šiktanc	Jana Štroblová
Pavel Šrut	Svatava Antošová	Ivan Wernisch	Petr Kabeš
Petr Halmay	Jáchym Topol	Sylva Fischerová	Petr Borkovec

De 29 gedichten zijn gekozen en in het Nederlands vertaald door Jana Beranová. Informatie over de auteurs is in de bundel opgenomen. Zo ook een opgave van Nederlandse vertalingen van het werk van sommige dichters. Holub, Fischerová, Šiktanc en Halmay traden ooit op tijdens het jaarlijkse poëziefestival 'Poetry International' in Rotterdam.

Point nr.33, 45 bladzijden, 1994, f 17,- is te bestellen bij:

Point VZW, Brusselsesteenweg 356, B-9402 Meerbeke-Ninove (België), tel. 00-32-54-324 748 of via de boekhandel.

Marijke van den Wijngaard

Van Ed de Munck ontving de redactie een folder van Academia, de uitgever van de Academie voor Wetenschappen van Tsjechië. Het is een folder over het boek "Forgotten Pharaohs, Lost Pyramids ABUSIR".

In 1960 kreeg de afdeling Egyptologie van de Karelsuniversiteit in Praag toestemming van de Egyptische regering om opgravingen te gaan doen in een gebied genaamd Abusir. Dit gebied is rijk aan archeologische schatten, is gelegen tussen Giza en Saggara en was het gebied voor de graven van de overheersers van Memphis, zo'n 4.500 jaar geleden. De Tsjechoslowaakse Egyptologen hebben onder andere een koninklijke begraafplaats met piramides van de 5e dynastie van de Farao's blootgelegd en vele belangrijke archeologische schatten gevonden die dateren van verschillende periodes uit het oude Egypte. De graven van Abusir, verspreid over een gebied van ca. 2 vierkante kilometer, trok hiermee de aandacht van vele hedendaagse Egyptologen.

De belevenissen, ervaring en vondsten van meer dan 20 jaar archeologisch werk in Abusir zijn door prof. dr. Miroslav Verner beschreven in het boek "Forgotten Pharaohs, Lost Pyramids ABUSIR".

Forgotten Pharaohs, Lost Pyramids ABUSIR, door Miroslav Verner met foto's van Milan Zemina.

21 x 30 cm, hard cover, 248 bladzijden, 225 kleuren foto's, 51 zwart/wit foto's en 69 pen-tekeningen en kaarten. Prijs f. 84,00 excl. BTW en verzendkosten.

Het boek is te bestellen in het Tsjechisch, Engels en Duits bij The Netherlands Institute for the Near East, Postbus 9515, 2300 RA Leiden.

GALERIE GROLL

Turfpoortstraat 36a - 38, 1411 EH Naarden-Vesting tel. 02159-43701, fax 02159-40341
open: wo - vrij 10 - 17 uur, za 10-16 uur en op afspraak

JAN KOBLASA - BEELDEN

18 juni t.e.m. 15 juli 1995

Jan Koblasa, 'herinnering', 280 cm, zandsteen en eikehout, 1944

Jan Koblasa (1932) is een kunstenaar die zijn sporen internationaal gezien al ruimschoots heeft verdiend. Geboren in Tsjechie studeerde hij na zijn middelbare school aan de kunstacademie in Praag. Al snel viel zijn werk op en conservatoren en galeriehouders nodigden hem uit voor exposities in de Verenigde Staten, Duitsland en Italië. Tijdens een verblijf in Italië in 1968 vindt de omwenteling in Praag plaats. Jan Koblasa besluit niet terug te keren naar zijn vaderland. Hij gaat in Kiel in Duitsland wonen. Hier wordt hij benoemd tot hoogleraar aan de afdeling beeldhouwkunst van de stedelijke Muthesius Hochschule. Als professor heeft hij veel gedaan voor de ontwikkeling van de beeldhouwkunst in Noord Duitsland.

De sculpturen van Jan Koblasa zijn geïnspireerd op de menselijke figuur. In klassieke materialen als hout, marmer en steen maakt de beeldhouwer optimaal gebruik van de typische eigenschappen van het materiaal. Zijn werken dragen filosofische titels als beschermengel, bode en wachter. De sculpturen zijn sterk geabstraheerd, maar toch blijft de menselijke gestalte altijd herkenbaar. In een stoere oerstijl maar ook in een elegante ijle vormgeving zoals bijvoorbeeld bij 'de terugkeer van de verloren zoon' geeft Koblasa zijn werk vorm. Soms voegt de kunstenaar een extra dimensie toe aan zijn beelden door ze te beschilderen. Jan Koblasa exposeert op grote internationale exposities en zijn werk is opgenomen in belangrijke internationale collecties. Hij heeft reeds vele prijzen gewonnen. Het is voor GALERIE GROLL een grote eer zijn werk te kunnen presenteren.